

Nr 147.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1928 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar om dyrtidstillägg åt befattningshavaren i statens tjänst m. fl. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1928 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t — jämte det i propositionen förutsatts, att nu gällande grunder för beviljande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. skola äga tillämpning jämväl under budgetåret 1928—1929 — under åberopande av det vid propositionen under rubrik: »Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor; 5. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.», fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen besluta att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner och statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt m. fl. skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas,

samt att, där arbetslönerna vid arméns och marinens verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

I enlighet med grunderna för kamrarnas remiss av statsverkspropositionen behandlar utskottet denna framställning med undantag av de delar, som beröra befattningshavarna under jordbruksdepartementet och pensions- och indragningsstaterna.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Vidare har Kungl. Maj:t i förutnämnda till riksdagen den 4 januari 1928 avlåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1928—1929 under de huvudtitlar, vilka äro föremål för statsutskottets behandling, föreslagit riksdagen att

dels till täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt personalen vid nedan-nämnda verk och institutioner för budgetåret 1928—1929 såsom extra reserva-tionsanslag anvisa följande belopp, nämligen

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket (punkt 5) kronor 34,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;
för bank- och fondinspektionen (punkt 10) » 15,000,
att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fond-inspektionen;

under åttonde huvudtiteln:

för statens biografbyrå (punkt 237) kronor 10,000,
att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

under tionde huvudtiteln:

för patent- och registreringsverket (punkt 13) kronor 115,000,
att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters
medel;

för försäkringsinspektionen (punkt 16) kronor 13,000,
att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen;

dels ock till bestridande av motsvarande kostnader för befattningshavare
vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å extra stat
för budgetåret 1928—1929 såsom förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	1,600,000	
» tredje »	»	250,000	
» fjärde »			
departementet	kronor	45,000	
lantförsvaret	»	5,400,000	
sjöförsvaret	»	2,200,000	
flygvapnet	»	130,000	» 7,775,000
under femte huvudtiteln	»		4,800,000
» sjätte »	»		170,000
» sjunde »	»		2,900,000
» åttonde »	»		6,000,000
» tionde »	»		950,000.

Beträffande frågan om dyrtidstillägg vid statens biografbyrå har riksdagen redan fattat beslut.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft vissa inom riksdagen i ämnet väckta motioner.

Sålunda har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 120, av herr *O. A. E. Lithander* och den andra inom andra kammaren, nr 256, av herr *C. A. Forssell*, hemställts, att riksdagen måtte besluta, att dyrtidstilläggen för statstjänstemännen under budgetperioden

den 1 juli 1928—den 30 juni 1929 måtte beräknas å hela avlöningen, alltså med borttagande av maximeringsbestämmelsen för de högre statstjänstemännens dyrtidstillägg.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 121, av herr *A. J. Bårg m. fl.* och den andra inom andra kammaren, nr 218, av herr *E. A. Hage m. fl.*, yrkats, att riksdagen måtte med anledning av Kungl. Maj:ts förslag till dyrtidstilläggens utgående till befattningshavare i statens tjänst besluta, att nämnda dyrtidstillägg skall utgå för budgetåret 1928—1929 efter samma grunder, som gälla för budgetåret 1927—1928, dock med nedanstående ändringar:

1) stadgande om minskning av dyrtidstillägget för icke barnförsörjningspliktig befattningshavare, som är under 25 år, utgår,

2) utöver barntillägget och det procentuella dyrtidstillägget utgår ett tillägg enligt nedanstående grunder:

Tillägg till befattningshavare i reglerade verk.

Tilläggens belopp i kronor per år.

Löneklass	A-ort	B-ort	C-ort	D-ort	E-ort	F-ort	G-ort
1—8	120	126	132	138	144	150	156
9—12	96	101	106	111	116	121	126
13—14	72	76	80	84	88	92	96
15—16	60	63	66	69	72	75	78

Tillägg till övriga befattningshavare.

Till icke ordinarie befattningshavare, vilka åtnjuta avlöning efter andra grunder än vad i löneplanen för ordinarie befattningshavare vid de reglerade verken är stadgat, samt till befattningshavare vid oreglerade verk, ävensom till i statens tjänst anställda arbetare, vilka åtnjuta dyrtidstillägg, skall tillägg utgå å respektive dyrorter med samma belopp, som enligt ovanstående tabell utgår till befattningshavare i reglerat verk, vilka åtnjuta motsvarande avlöning, med iakttagande dock, att befattningshavare, vars avlöning är större än enligt löneklasserna 8, respektive 12 eller 14, men mindre än nästföljande löneklass, alltid skall hänföras till den löneklassgrupp, där tillägget är mindre.

Ytterligare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 122, av herr *A. J. Bårg m. fl.* samt den andra inom andra kammaren, nr 219, av herr *E. A. Hage m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning snarast möjligt samt framlägga förslag till löneroglering för statens befattningshavare med iakttagande av de riktlinjer, som anförts i motiveringen till ovan omnämnda motioner I:121 och II:218.

Slutligen har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första

kammaren, nr 196, av herr *J. Johansson* i Friggeråker, och den andra inom andra kammaren, nr 342, av herr *G. A. Johanson* i Hallagården, yrkats, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till nästa års riksdag angående en efter tidsförhållandena avvägd nedsättning av till statens befattningshavare utgående löneförmåner och i samband därmed en avveckling av dyrtidstilläggsystemet.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av frågan om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. för nästkommande budgetår har departementschefen till en början erinrat, hurusom i statsverkspropositionen till 1927 års riksdag framlagts förslag om dyrtidstilläggens bindande vid ett fast indextal, vilket förslag dock icke vunnit riksdagens bifall. Tillika har erinrats, hurusom riksdagen — i anledning av ett i nämnda års statsverksproposition gjort uttalande, att en utredning borde, därest riksdagen däremot ej framställde någon erinran, omedelbart igångsättas i syfte att definitivt avveckla dyrtidstilläggen — framhållit, att tidpunkten ännu icke syntes vara inne för en avveckling av dyrtidstilläggen och deras inarbetande i den fasta lönen.

Härefter har departementschefen anfört:

»På grund av riksdagens ställning till ifrågavarande spörsmål synas mig åtgärder icke redan nu böra föreslås för åvägabringande av en avveckling av dyrtidstilläggen, utan har därmed synts mig få tillsvidare anstå. En till Kungl. Maj:t av styrelsen för svenska järnvägsmannaförbundet och statstjänarnas centralorganisation ingiven framställning om dyrtidstilläggens överförande till de fasta lönerna har jag sålunda funnit icke böra föranleda åtgärd.

Då vidare riksdagen, enligt vad förut nämnts, upprepade gånger motsatt sig framlagda förslag om fasta, för hela budgetåret gällande procenttal, finner jag mig böra föreslå, att det nu gällande systemet för dyrtidstilläggens utgående bibehålles i oförändrat skick jämväl under budgetåret 1928/1929.

Ej heller i övrigt anser jag mig böra ifrågasätta någon ändring i grunderna för dyrtidstilläggen. Dessa synas alltså böra utgå med oförändrade regler om barntillägg, om begränsning av dyrtidstillägget uppåt samt om dyrtidstilläggets nedsättning för befattningshavare under 25 år och utan försörjningsplikt m. m.

Av vad jag anfört följer, att jag funnit mig icke kunna biträda till Kungl. Maj:t inkomna framställningar om ändring av gällande system eller av nu stadgade detaljbestämmelser för dyrtidstilläggens utgående.

Kostnaderna för dyrtidstilläggen under budgetåret 1928/1929 komma sålunda enligt den ståndpunkt, åt vilken jag i det föregående givit uttryck, att bliva beroende av indexställningen för levnadskostnaderna under budgetårets olika kvartal. Indextalens förskjutningar under senare år belysas av efterföljande tablå:

Budgetår	Levnadskostnadsindex				
	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	Medeltal
1923/1924	174	177	176	173	175
1924/1925	171	174	178	177	175
1925/1926	176	175	174	173	174.5
1926/1927	172	171	171	170	171
1927/1928	169	172	171	.	.

Enligt tablån utgjorde för budgetåret 1926/1927 levnadskostnadsindex i medeltal 171. Jämväl för innevarande budgetår torde medeltalet för levnadskostnadsindex med all sannolikhet komma att nära sammanfalla med detta tal. Under sådana omständigheter synas övervägande skäl föreligga att också vid beräkandet av dyrtidstilläggen för budgetåret 1928/1929 utgå från en medelkostnadsindex av 171, vilket innebär, att den numera kända faktiska utgiftsbelastningen under budgetåret 1926/1927 i stort sett kan läggas till grund för bestämmandet av anslagsbeloppen för nästkommande budgetår.»

För andra kvartalet 1928 (1 april) utgör levnadskostnadsindex 171.

De beräknade kostnaderna för dyrtidstilläggen fördela sig på följande sätt:

	Milj. kr.
<i>Dyrtidstillägg vid affärsverken</i>	28.5
<i>Dyrtidstillägg i övrigt:</i>	
1. Allmänna anslagen till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst å huvudtitlarna II—X	25.5
2. Statsunderstödda undervisningsanstalter	22.7
3. Mynt- och justeringsverket m. fl.	0.2
4. Övriga dyrtidstillägg å huvudtitlarna II—X	0.8
5. F. d. befattningshavare samt änkor och barn m. fl.	8.3
6. Pensionerade båtsmän m. fl.	1.3
Summa	58.8
Tillsammans	87.3

Av nästföregående års riksdag framhölls, hurusom ur olika synpunkter vore önskligt att kunna undvika ändringar i grunderna för dyrtidstilläggens beräkning. Riksdagen ansåg ej heller den lämpliga tidpunkten vara inne för dessa tilläggs avveckling.

Utskottet har vid övervägande av denna fråga kommit till den uppfattning, att dyrtidstilläggsgrunderna jämväl för nästkommande budgetår böra bibehållas oförändrade.

Utskottet har alltså icke kunnat biträda de motionsvis gjorda yrkandena om ändringar i olika avseenden i dessa grunder, liksom utskottet ej heller kunnat tillstyrka de av vissa motionärer framställda förslagen, att inne-

*Utskottets
yttrande.*

varande års riksdag skulle hos Kungl. Maj:t göra framställning om en allmän inarbetning av dyrtidstilläggen i det övriga lönesystemet.

Beträffande de nu gällande dyrtidstilläggsbestämmelserna i övrigt har utskottet intet annat att erinra än att, i anslutning till vad utskottet anfört under punkt 128 av sitt utlåtande nr 8 angående regleringen av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, forskarstipendium vid universiteten och karolinska institutet bör upptagas bland de i § 1 av gällande dyrtidstilläggskungörelse uppräknade förmåner, varå dyrtidstillägg utgår.

Vad därefter angår dyrtidstilläggsanslagen för nästkommande budgetår finner utskottet icke anledning frångå den i statsverkspropositionen angivna beräkningsgrunden.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

I) att riksdagen må

a) beträffande befattningshavare, hörande under andra—åttonde samt tionde huvudtitlarna, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herr Lithander och herr Forssell samt herr Bårg m. fl. och herr Hage m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 120 och 121 samt II: 218 och 256), besluta, att de för budgetåret 1927—1928 gällande allmänna grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst skola gälla jämväl för budgetåret 1928—1929;

b) besluta, att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas; samt

att, där arbetslönerna vid arméns och marinens verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag;

c) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg vid nedannämnda verk och institutioner för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa

Under sjunde huvudtiteln:

För mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å kronor 34,000,
att direkt utgå av inkomst av myntning och justering;

för bank- och fondinspektionen ett reservationsanslag å kronor 15,000, att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen;

Under tionde huvudtiteln:

För patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å kronor 115,000, att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel;

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 13,000, att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen; till bestridande av motsvarande kostnader för befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, för budgetåret 1928—1929 såsom extra förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	1,600,000	
» tredje »	»	250,000	
» fjärde »			
departementet	kronor	45,000	
lantförsvaret	»	5,400,000	
sjöförsvaret	»	2,200,000	
flygvapnet	»	130,000	»
			7,775,000
under femte huvudtiteln	»		4,800,000
» sjätte »	»		170,000
» sjunde »	»		2,900,000
» åttonde »	»		6,000,000
» tionde »	»		950,000;

II) att de av herrar Bårg m. fl. och Hage m. fl. samt Johansson i Friggeråker och Johanson i Hallagården väckta motionerna, I:122 och 196 samt II:219 och 342, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 maj 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, Olof Olsson, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, E. A. Hallin, C. I. Asplund, J. B. Johansson* i Fredrikslund, *C. Johansson* i Hälsingborg, *K. E. Andersson* i Eliantorp, *K. A. W. Björck* och *D. Hansén*; samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg, *S. Persson* i Fritorp och *C. A. Anderson* i Storegården.

Reservation:

av herr *Anderson* i Råstock.
